

PODAWAĆ SIĘ (52) *vb impf*

się (29), się (23).

o oraz drugie a jasne; w *inf*: -da- (3) *Mącz*, *Oczko*, też *RejPs*, -dą- (2) *CzechEp*, *Phil*; w pozostałych formach: -dąw- (23), -daw- (2); -daw- *BibRadz*; -dąw- : -daw- *Mącz* (1:1); -daj- (19), -dąj- (2) *StryjKron*, *JanNkarKoch*. \diamond *Formy tematów praes*: -daj- (21), -dąw- (17); -daj- *KromRoz I*, *GroicPorz*, *RejPosRozpr*, *RejPosWstaw* (2), *SkarJedn*, *SkarŻyw* (4), *KochMarsz*, *LatHar* (2), *JanNkarKoch*, *KlonKrGum*, *SkarKaz* (3), *PaxLiz*; -dąw- *RejPs*, *BibRadz*, *Mącz*, *RejAp*, *KuczbKat*, *WujJudConf*, *WierKróc*, *Oczko* (2), *KochPhaen* (2), *ActReg*, *SiebRozmyśl*, *CiekPotr*; -daj- : -dąw- *StryjKron* (1:1), *SarnStat* (1:2).

inf podawać się (4). \diamond *praes 1 sg* podawam się (1). \diamond *3 sg* podaje się (15), podawą się (13). \diamond *3 pl* podają się (3), podawają się (1). \diamond *fut 3 pl m pers* będą się podawać (1). \diamond *praet 3 sg m* podawał się (2). *f* podawała się (1). *n* podawało się (1). \diamond *3 pl m pers* podawali się (1). *subst* podawały się (2). \diamond *con 2 sg m* byś się podawał (1). \diamond *3 pl subst* by się podawały (1). \diamond *part praes act* podając się (3), podawając się (2).

Składnia dopełnienia sprawcy przy stronie biernej: podawać się przez kogo (1).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde* także XVII (z *Cn*) – XVIII w. s.v. *podac*.

1. *Dawać siebie [komu]* (5) : Nád to Pan Bog wżeczmogący przez łowo fwoye podáie fie nam/ ze wżytkiemi łkárby łálki á dobroći fwoiey. *RejPosRozpr* [c4].

a. *O Komunii Św.* (3) : *RejAp* 28; Ia fię też tą ołobą chlebá [...] y poštawą niłką twoią/ którą dla mnie bierzefz nie gorzłę[...]. Iákobych ią wyrwał byś mi fię w máieftacie fwoim podawał? *SkarKaz* 160b.

podawać się ku czemu (1): iednák wierzymy iż [*Pan Chrystus*] iest prawdźiwie przytomny Kościołowi fwoiemu/ y w Swiátości podawa fie prawdźiwie wiernym fwoim ku pożywaniu. *WujJudConf* 176v.

b. *Pozwalać coś ze sobą robić [cum inf]* (1) : y dziś iáko nawdźięcznieyfze dzieciáteczko káżdemu fię piáltowác y cáłowác podáie [*Bóg*]. *SkarKaz* 488a.

2. *Przyjmować zależność; tradere se Vulg, Cn; largiri se Mącz; arbire a. ire sub iugum, accipere frenum a. iugum, addicere se, concendere in deditioem a. in ditionem a. in ius, dare a. dedere manus, dedere se (in arbitratum a. in ditionem), dicere se in clientelam a. in servitutum, emancipare se, facere a. subire, deditioem, subicere se (sub potestatem), subire iugum, subiugari, succumbere, tradere se in ditionem a. in fidem a. in potestatem a. in servitutum, venire in deditioem Cn* (19) :

a. *Przyjmować czyjes zwierzchnictwo, poddawać się władzy* (11) :

Zwrot: »dobrowolnie się podawać« (1): *Largiri se ultro*, Dobrowolnie fie podawác. *Mącz* 184c.

α. *W dziedzinie polityczno-militarnej, zwłaszcza: kapitulowác; dare a. porrigere herbam, submittere arma Cn [komu]* (5) : Narodowie fię podawáią Olofernowi. *BibRadz Iudith* 3 arg; *BielKron* 370; *StryjKron* 647.

Zwrot: »podawać się dobrowolnie« [*szyk zmienny*] (2): tám był łtráchem [*Henrykus siódmy*] wżytkim miáltam iż mu fie wżędzye dobrowolnie podawáli. *BielKron* 185v; *StryjKron* 552.

β. *W dziedzinie religijnej* (5) : Poddaymy Pánu Iezufowi vprzeymość woley náfzey mowiac z Dawidem: [...] vczynię wšytko co każeš [Boże]/ iedno twoiá łáfká nieehay mię prowadzi [...]. Błogofławiony ktory fię ták z fzczerości podáie *SkarŻyw* 83.

podawać się komu (3): Wízákże iefli kogo [...] Pan Bog íam przez fię/ á nie przez ludzie połyła: tedy [...] to przy nich ieft/ ífz fię táki kościołowi y ítáfzým podáie *SkarŻyw* 213, 203. Cf »w poruczeństwo się podawać«.

Zwroty: »[komu] w poruczeństwo się podawać« (1): Dziękuie prorok pánu [...] á przitem mu fie ná wífem wporuczeństwo podawa *RejPs* 23v.

»w posłuszeństwo [czyje] się podawać« (1): á ínadz y wiele ludzi możnie przełożonych znáiąc ítáłoć w obietnicach twoich będą fie wpoífłuffenstwo tve podawáć. *RejPs* 205.

W przen (1) : Klániam fię tobie prawdo zátáiona/ Tobie fię ferce me wiernie podáie *SkarŻyw* 203.

b. *Podporządkowywać się indywidualnie* (8) :

podawać się komu (2): *Phil* H2; vtrapienie ćierpiąc/ nie groził: lecz fię podawał temu ktory go nieípráwiedliwie íądził *WujNT* 1.*Petr* 2/23.

Zwroty: »podawać się w posłuszeństwo [czyje]« (1): máiąc doíkonánych cnot miítrzá Nilufa/ Greczyná/ do iego nog vpadł: podáiąc fię w poíłufzeństwo ie^{go}. *SkarŻyw* 353.

»na wolá [czyj] się podawać« (1): On ízedł íáko poíłufzny/ we wífem ich íłucháiąc/ A ná wšyftkę ich wolá/ íuz fię podawáiąc. *SiebRozmyśl* H2v.

W przen (1) :

Zwrot: »podawać się pod nogi [czyje]« (1): A przeto nabłogofławyeńífy oycze/ ofyáruyę fye podáyac pod nogi twego błogofławyeńíftwá ze wífyftkim com yeft/ y co mam. *KromRozm* I 13.

α. *Wydawać się w niewolę* (2) :

Zwroty: »[komu] w moc się podawać« (1): nexum inire dicebatur Ten ktory fie temu któremu był winien dla dłuęu w moc y we wíafność yego ták dłuęu podawał aż dłuę zapłáćić móęł *Mqcz* 244a.

»podawać się w stan niewolny« (1): Tákże teę ítán Rycerki Máłpie íeft podobny/ Ktory fie rad podawa w ítan ten to niewolny. *WierKróc* A4.

»we wíafność [czyj] się podawać« (1): *Mqcz* 244a cf »w moc się podawać«.

β. *Stawać się posłusznym, uległym; przen [ku czemu]* (1) : Sproína roíkoífz/ zámyka w íobie plugáwe námiénienia nieęodne zbytki/ ktemu teę vmyíły w pokuíach ku złemu íkłonne/ ktore fie im mocnie nie íprzećiwíáią/ owífzem fie podáią ku náruízeniu *RejPosWstaw* [110³].

3. *Kierować się [dokąd]* (3) : Ale y Káísiopá dżiėwki niezofława: A nie práwie poczeínie ná dół fye podawa: Bo głowá tonie w morzu/ nogi ma ná goli *KochPhaen* 22, 20.

Przen: *Sklaniać się* (1) : Ale Bóg [...] w ludzkie głowy wlepił róznę obyczáie: Ten to lubi/ á ow záś indżiėy fye podáie. *KochMarsz* 154.

4. *Podejmować się* (2) :

Zwrot: »[do czego] dobrowolnie się podawać« (2): tedy íz fie íámá ízláchtá tym czáfem do tego dobrowolnie podawa/ pozwalamy: áby w ziemi ich było íuz záwždy y ná potomné czáfy od káždęę Dekrétu pámiętnęę trzy groíze *SarnStat* 822 [*idem*] 1152.

5. *Nastręczać, nasuwać się* (7) : [gdzie [w Płocku] między innymi rozmowami [prowadzonymi przez autora i Jakuba Górskiego], które nam czas króciły y łámé sie podawały, [...] rzékł to był do mnie *CerGór* 4.]

Frazy: »droga [= okazja, możliwość, sposób] się podaje« [w tym: do czego (3)] [szyk zmienny] (4): będą sie tym czuyniey wystrzegąc pijánłtwá/ łotrołtwá/ [...] y innych wiele przyczyn/ przes ktore do Mężoboyłtwá wiele kroć łacwie sie drogá podáie. *GroicPorz* n4; *Oczko* 34; *LatHar* 663; *PaxLiz* E2.

»okazyja [na kogo] się podawa« (1): Zlec by tak Młwy Panie pierwey te znizic, naktore się okazyja podawa, apotym drugie in summo periculo zostawic *ActReg* 117.

a. *Być oczywistym, samo przez się zrozumiałym* (2) :

podawać się z czego (1): Pierwłza [przyczyna] sie z łow łámych tego łtátutu podáie *SkarKaz* 39b.

Fraza: »na oko podawa się, [że]« (1): to iuz nie trzebá y przyczyn do poznánia wiécéy/ gdyż sie tho ná oko podawa/ że wodá tę włáfnóść z łobá niešie/ którą w ziemi/ łkád płynie/ wzięłá *Oczko* 4v.

[*Zwrot*: »w rozność się podawać [od kogo]« = *oddzielać się, stawać się kim innym*: Nie iestci tho tám rodzenie iákowe iest y widamy v łtworzenia rozmáitego że sie oddziela á w rozność podáie rod od rodziciela *GilKaz* Bb4 (*Linde s.v. podać*).]

6. *Podlegać, dawać się podciągnać* (2) :

podawać się czemu (1): które to dysputácie iákoby w rzeczách takich być miały/ co zwiérzchownemu sie vznaniu niezwykły podawác. *Oczko* 4v.

podawać się pod co (1): Kilka słow sie nayduie/ które się pod tę regułę [pisania *scz, a nie fcz*] nie podaią/ iako to miešce [...]/ abo dwie grufce/ abo dwie grufzce *JanNKarKoch* F3.

7. *Pochodzić [od kogo]* (1) : Poniewáż to on [*Duch Św.*] iest co sie od łyná podáie/ to iest pochodzący Bog z Bogá *SkarJedn* 280.

8. *Przedstawiać się, być* (1) : że [król] winien będzie wołko morzkie potrzebne/ dołtátecznie/ ku [...] zádźierzeniu *Dominium maris*, Páńłtwá Koronnégo/ y prowinciy iemu przyległych/ tak iako sie podáie włyžłtko ono położenie mieyłc Polłkiégo páńłtwá [quatenus se porrigit omnis ille tractus *Polonicae ditionis JanStat* 109]/ łwym kofztem chowác. *SarnStat* 134.

9. *Chcieć uchodzić [u kogo za jakiego]* (1) : Nic nie máłż piékniefzého/ iako gdy sie wyłokiego łtanu człowiek poniža/ y v podłych zá podlejšzego sie podáie. *SkarKaz* 515b.

10. *W funkcji biernej* (10) :

a. *Być podawanym do wiadomości, głoszonym, nauczonym* (9) : tedy też tąż odpowiedzią y onymi ktore sie w przełżłych rozmowách podawały mogą być rozwiázane [fragmenty *Nowego Testamentu*]. *CzechRozm* 147; Włżákże áczkolwiek sie to y łzeroko y trudno przedtym przez Moizészá y proroki/ bo pod figurámi y rozmáitymi ćieniami/ podawáło: iuz to teraz z nowego przymierza píłm ś. łacno może być poięto *CzechEp* 119, 130; *KlonKr Gum* Av.

podawać się komu (4): *KuczKat* 9; *RejPosWstaw* [143²]; Rozumiem iż to wiefz/ że fábuły przez Poety y Philozophy dla tego łą wymyślone/ iżby prołtakom/ takim łpołobem podawały sie rzeczy potrzebne *GórñRozm* N. Cf *Zwrot*.

Fraza: »nauka się podaje« (2): *SkarŻyw* 363; nie wiem iestliž sie tym obráziłz/ żeć sie [...] zebráne modłitwy/ á [...] przy nich pożyteczne náuki tu podáią. *LatHar* +5.

Zwrot: »pismem [komu] się podawać« (1): OBącz iáko Ewánielia y náuká o práwdzie Chryštuía Páná náłzego/ nie pímmem lię żádnym ludzióm podawáá *SkarŻyw* 363.

b. *Być przekazywanym następcóm [do kogo] (1) :*

Zwroty: »do potomstwa się podawać« (1): *CiekPotr* 51 *cf* »podawać się z ręku do rąk«.

»podawać się z ręku do rąk« (1): tákowa wyłługá Y łławná ieft, y trwála, y do potomstwą lię Podawa z ręku do rąk, áż ná wieczne czáły. *CiekPotr* 51.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1) :* Devoveo, Pośliubuyę/ przirzekam/ też podawam albo wydawam fie *Mqcz* 508a.

Synonimy: 1. ofiarować się; 4. podejmować się; 5. trafiać się; 6. podlegać; 7. pochodzić; 8. okazować się.

Formacje współrdzenne cf DAĆ SIĘ.

Cf **PODAWAJĄCY SIĘ**

KW, MM